

עב א ב מיי פי"ב מהלכות סנהדרין הלכה ב וע"ש ב"מ:

—

רבינו חננאל

דהא מתחלה כולוה כי הרדי יתיבו ולא דיניי הני עד דמתכנשי כוליה ומותבי עליה דעולא מיהא דתניא וחכ"א תבעו ממון בג' תבעו נפשות בכ"ג בשלמא לרבא הכי קתני תבעו ממון תחלה בשלשה תבעו נפשות בתחלה והאכנשו כ' (ושלשה) אע"ג דאי"ל דונו לי דיני ממונות כיון דאתכנשו בתחלה אע"ג דאיברו לא דיניו אפילו ממונות אלא בכ"ג קשיא לעולא ופריק רבא מתניא כגון שהביא הבעל עריט שזינתה ונמצאו זופתין בא לגבות ממון מבעל בשלשה ובמקום דאיכא תביעת נפשות בכ"ג אביי אמר כולי עלמא חיישין ללעו וכגון שלא התרו בה (כולי) עלמא חיישין ללעו וכגון שלא התרו בה (באי) מיתה נהרגת אלא התרו בה סתם, ר' מאיר סבר לה כר' יהודה דאמר אינה נהרגת עד שיודיעוהו באיזו מיתה נהרגת ויזין שאין שם דין מיתה ג' דיי. והכמים כבר כיון שהתרו בה במיתה ב"ד דיי הלכך דיני נפשות זון בכ"ג. פי' דרב פפא ודרב אשי

ה:

רבה אמר **דב"ע** **בו'** כגון **דאיכניף ב"ג** ל**מידן** דיני נפשות. שהצבי האז עדים להזימוס ^(א) עדי הבעל ולא הספיקו לקבלס עד לאיצדור מחמת אונס או מחמת פחד או להקביל פני המלך או למדידת עגלה ערופה ונשארו רק שלשה ואין לומר שקיבלו ואח"כ איצדור דלא א"ש דונו לי מיתה: **מִיתִיבִי בּו'** בשלמא לרבה תבעו ממון תחלה. לומר דלא איכניף לדיני נפשות: **וְהִבִּיאַהּ אֲהַב** עדים והזימום. קודם גמר הדין להשתתף

ליכא מיתה בזוממין צא לגבות ממון בג' דליכא למיחש ללעו שמא יבואו עדים אחרים ויטרכו להוסיף דכיון להזומו ודאי סהדי שקרי נינהו ובמקום לדיכא נפשות כלומר שיכול לצא לידי נפשות שלא הזומו אלא הוכחשו עמי כ"ג ותבעו נפשות ה"פ תבעו ממון שיכול לצא לידי נפשות וניחא לפירוש רבינו תם הא דליצטרין לצאי למימר דכ"ע חוששין ללעו דכולה סוגיא איירי כשהוכחשו עדי הבעל או לא כוונו עדותן ומשום דחוששין ללעו הוּוּ כב"ג לרבנן דליכא חששא דלעו ^(א) דשייכא מיתה בהתראה סתם דשמא יטרכו להוסיף אבל לפירוש רבינו תם הא דליצטרין ללעו משום רבותא דר' מאיר דאע"ג דחוששין ללעו הוּוּ לר' מאיר שלשה כיון דליכא למיחש לסהדי אחרוני ומיהו קשה לפר"ת למאי דמסיק

פלוגתא דמתניתין בפלוגתא דבן זכאי להשתתף מוליא שם רע דרבי מאיר דלמר שלשה הוּו תביעת מאה כסף דקתבע אב ומוליא שם רע צעשרים ושלשה דרבנן היינו בחיוב מיתה האשה ולא בתביעת ממון דאין עדותן בטלה בהכשחת דיק' לרבנן ועוד דמשמע דקאי אהא דלמר דכולי עלמא חוששין ללעו ואי חוששין ללעו כי אימתחשו נמי ליהוּו כב"ג לרבי מאיר שמא יבואו עדים אחרים ויטרכו להוסיף ויהיה לעו ומיהו יש ליישב דמוקי כגון דאימתכשו צבדיקות איירי נמי שהכחישו אח"כ ^(ב) עדי האז הכחשה גמורה דהשתתף לא מקטלא נמי לרבנן ואפ"ה הוּו כב"ג דליכא למיחש לסהדי אחרוני ואע"ג דהני אחרוני נמי יהיו מוכתשין צבדיקות מ"מ מיקטלא לרבנן דהכחשה צדיקות לאו הכחשה היא ולר"מ הוה הכחשה ואין להקשות לפר"ת לצאי ולכולהו אמוראי דלקמן דלא מייחייב מיתה לר"מ היכי מייחייב ק' כסף הא קיי"ל בכתובות דלא מייחייב ק' סלע היכא דלא מני למיתי לידי חיוב סקילה דלמר צפרק נערה (כתובות דף מד:.) המוליא שם רע על הקטנה פטור כיון דלא מני למייקיימא אס אמת היה הדבר וסקלו ויש לומר דמהאי טעמא לא ממעטין אלא קטנה דלאו בת עושין כלל אבל נראה דוחק מה שפירש ר"ת דהכחשה צלא הזנה מחייב ק' סלעים וצ"ל לפר"ת שהיא מותרת לבעלה כשלא כוונו עדותן או כשהוכחשו דאי לאו הכי היכי מחייב ק' סלעים הא לא קרינן ציה (דברים כג) ולו תהיה לאשה ויש ללמוד מכאן דאי אתו עדים ואמרו אשת פלוני זמה דבעי דרישה וחקירה לאוסרה על בעלה וקצרא הוא דלא גרע מגולות וחבלות וצירושלמי מלא רשב"א פלוגתא דאמוראי דליכא דמפרש פלוגתא לענין כתובה כדמפרש צקונטרס ואיכא דמפרש לענין ק' סלע כדמפרש רבינו תם:

חֻשְׁשִׁין לָעֵזוּ והוששין לצבורין שר' ראשונים. אע"ג דחוששין ללעו אכתי נפקא לן בזמאי דחוששין לכבודן של ראשונים

^(א) שהציא הבעל עדים שזינתה והציא האז עדים והזימוס וה"ה דהוה מני למימר אין חוששין לכבודן של ראשונים אבל אין לפרש

מדחוששין ללעו כ"ש דחוששין לכבוד של ראשונים כדמוכח מדרבא חדא מה ענין זה אצל זה ועוד דהא לעולא דחוששין רבנן ללעו ולכבודן של ראשונים לא חיישין דהיכא דהבעל הציא עדים ^(א) והציא האז עדים והזימוס אמרי רבנן צא לגבות ממון בג' ואי"ת אצי ושאר אמוראי דלקמן היכי מוקמי שמצעו ממון בשלשה דלדידהו ליכא לאוקמי כגון שהציא הבעל עדים שזינתה והציא האז עדים והזימוס כדמוקי לעיל כיון דצברי ^(א) רבנן דכולי עלמא חוששין לכבודן של ראשונים ויש לומר דלדידהו תבעו ממון היינו שלא התרו צה כלל דליכא מיתה אלא ממון ובקונטרס פירש דמוקי לה כרבא ורבי חייא שהציא הבעל עדים שזינתה והציא האז עדים והזימוס וליכא למיחש לכבודם של ראשונים דדינא אחרינא הוא דמעיקרא הוה צבל מוצע וגראה דוחק:

בעדה ועדים ובהתראה. ומסית נמי כרין עדה אלא משום דכתיב (במדבר לה) והזילו העדה ומסית אין מהפכין בזכותו שאין טוענין למסית אבל לענין עשרים ושלשה דרשינן מהאי קרא דאין סברא לחלק בין מסית לשאר חייבי מיתות ועדים והתראה נמי כרין בזמית אלא משום שמכמינין לו עדים וגם אין מתרין צו בפירוש אלא אמורים לו היאך נניח לצנינו שצטמים ועצוד ענים ואצנים ^(א) כדתינא פרק ד' מיתות (לקמן דף סא:) **באשה** חבירה. וכגון דלמר שבעל וחזר ובעל דאי לאו הכי מתוך שאין נהרגין שיכולין לומר לאוסרה על בעלה צאנו אף היא אינה נהרגת כדאמרינן צריש היו צודקין (לקמן דף מא.):

פרק ראשון סנהדרין

וחכ"א **טצעו ממון כו'**. צריימא היא: **טצעו ממון סחיבה**. דלא צא לידון צעדים אלא על פיו ולהפסידה כתוצמה מודינן דבשלשה: **טצעו נפשו סחיבה**. דלמר להציא עדים: **אפילו ממון**. כגון אס לא מלא עדים ואמר דונו לי מיהא להפסידה כתוצה אעפ"כ צעינן עשרים

ושלשה משום כבוד ראשונים: **אלא לעולא**. דלמר רבנן ללעו חיישי שמא ישמעו עדים ויבואו תבעו ממון בשלשה היכי משכחת לה לעולם עשרים ושלשה לרבנן צעינן משום דחוששין ללעו: **והזימוס**. דמו ליכא למיחש ללעו דליגלי מילתא דלהני סהדי סמיך והני סהדי שקרי נינהו ואפילו להפסידה כתוצמה לא מהימניו) דהשתתף צמר סהדי שקרי קא מהדר ושקורי קמשקר וצעי למיחצ מאה סלע לצא ולו מהיה לאשה ותבעו ממון דקאמרי רבנן צתביעת מאה סלע שהאז מוצע קאי והכי קאמר צא האז לגבות ממון מצעל שנמצא צבר שקרן בשלשה להזמנה אחריתי היא ואפילו כבוד ראשונים ליכא למימר הכא דדינא אחרינא הוּו דמעיקרא צבל הוה מוצע והשתתף אב קא תבע: **ובמקום דליכא דיני נפשות**. כלומר וכן היכא דליכא למיחש נפשות כגון בתחילת הדין אפילו אין לו עדים יש לחוש שמא יטעו ויבואו עדים עשרים ושלשה צעי. ואית דמפרשי כל תביעת ממון דהא שמעתתא אמאה כסף דאב תבע לבעל ואי אפשר לומר כן דהא לא מחייב צבל מאה סלעים אלא"כ הציא עדים והזומו דכל זמן של הציא עדים אמון אף להפסידה כתוצה כדפרישית לעיל [ע"ש] ואי בשהזומו עדיו מיירי מתניתין תו ליכא למימר חוששין ללעו ועוד מדגרסינן בתירואא דרב חייא בר אבין צא לגבות ממון מצעל דפריש דרבי חייא להאי תבעו ממון אמאה סלע מכלל דעד השתא הוה שמעינן תבעו ממון אבעל ואיהו תבע להפסיד כתוצה: **איצי אמר**. אי בשלא הציא עדים דכולי עלמא חוששין ללעו וצעינן עשרים ושלשה דילמא שמעי סהדי ואתו ומדבעינן עשרים ושלשה צרישא אפילו ממון צעשרים ושלשה דחוששין לכבודן של ראשונים. והכא בפלוגתא דמתניתין כגון שהציא עדים בתחילת הזמנתו לדין דמו ליכא למיחש ^(א) סהדי אחרוני והני אמרי צאפי תלתא דהתרו צה מיתה סתם ולא הזכירו לה סקילה כדין נערה המאורסה רבי מאיר סבר תו ליכא הכא דיני נפשות ובהני שלשה סגי למידן דיני ממונות דכתוצה דכי נמי יוזמו ישלס מאה כסף ורבנן סברי כיון דאתרו צה מיתה דיני נפשות איכא ומיקטלא והאי תנא הוא וכו' וצריימא דקתני לרבנן תבעו ממון בשלשה כדמתרנא רב חייא בר אבין: **ושאר כל חייבי מוסות כו'**. גצי מסית קאי דרחמנא אמר (דברים ג) **אלא תחמול ולא תסבא** ונהרג צלי התראה על ידי הכזמת עדים: **עדה**. כ"ג: **ועד שודיעוהו**. עדיו צשעת התראה שהוא חייב מיתה צבית דין אס יעצור עצירה זו ומיהו אע"ג דלא מזכרי ליה איזו מיתה התראה היא ומחייב כרבנן: **רב פפא**. כדציי נמי סצירא ליה דחוששין ללעו ולכבודן של ראשונים והכא דלמר רבי מאיר בג' כגון שהציא עדים עמו בתחלת הזמנתו לדין ואמרו שלא התרו צה לפי שהאשה חצירה היא ולא הזכרנו להתרות צה רבי מאיר סבר אף על גב דחצירה היא לא מיקטלא הלכך לא כרייכין לאיכנופי תו עשרים ושלשה אלא שלשה לדון דיני ממונות דכתוצה ורבנן סברי כרבי יוסי צר' יהודה: **אלא להצחין**. שלא יוכל לומר סבור הייתי שמותר: דאתרו

הציא עדים והזומו דכל זמן של הציא עדים אמון אף להפסידה כתוצה כדפרישית לעיל [ע"ש] ואי בשהזומו עדיו מיירי מתניתין תו ליכא למימר חוששין ללעו ועוד מדגרסינן בתירואא דרב חייא בר אבין צא לגבות ממון מצעל דפריש דרבי חייא להאי תבעו ממון אמאה סלע מכלל דעד השתא הוה שמעינן תבעו ממון אבעל ואיהו תבע להפסיד כתוצה: **איצי אמר**. אי בשלא הציא עדים דכולי עלמא חוששין ללעו וצעינן עשרים ושלשה דילמא שמעי סהדי ואתו ומדבעינן עשרים ושלשה צרישא אפילו ממון צעשרים ושלשה דחוששין לכבודן של ראשונים. והכא בפלוגתא דמתניתין כגון שהציא עדים בתחילת הזמנתו לדין דמו ליכא למיחש ^(א) סהדי אחרוני והני אמרי צאפי תלתא דהתרו צה מיתה סתם ולא הזכירו לה סקילה כדין נערה המאורסה רבי מאיר סבר תו ליכא הכא דיני נפשות ובהני שלשה סגי למידן דיני ממונות דכתוצה דכי נמי יוזמו ישלס מאה כסף ורבנן סברי כיון דאתרו צה מיתה דיני נפשות איכא ומיקטלא והאי תנא הוא וכו' וצריימא דקתני לרבנן תבעו ממון בשלשה כדמתרנא רב חייא בר אבין: **ושאר כל חייבי מוסות כו'**. גצי מסית קאי דרחמנא אמר (דברים ג) **אלא תחמול ולא תסבא** ונהרג צלי התראה על ידי הכזמת עדים: **עדה**. כ"ג: **ועד שודיעוהו**. עדיו צשעת התראה שהוא חייב מיתה צבית דין אס יעצור עצירה זו ומיהו אע"ג דלא מזכרי ליה איזו מיתה התראה היא ומחייב כרבנן: **רב פפא**. כדציי נמי סצירא ליה דחוששין ללעו ולכבודן של ראשונים והכא דלמר רבי מאיר בג' כגון שהציא עדים עמו בתחלת הזמנתו לדין ואמרו שלא התרו צה לפי שהאשה חצירה היא ולא הזכרנו להתרות צה רבי מאיר סבר אף על גב דחצירה היא לא מיקטלא הלכך לא כרייכין לאיכנופי תו עשרים ושלשה אלא שלשה לדון דיני ממונות דכתוצה ורבנן סברי כרבי יוסי צר' יהודה: **אלא להצחין**. שלא יוכל לומר סבור הייתי שמותר: דאתרו

הציא עדים והזומו דכל זמן של הציא עדים אמון אף להפסידה כתוצה כדפרישית לעיל [ע"ש] ואי בשהזומו עדיו מיירי מתניתין תו ליכא למימר חוששין ללעו ועוד דמגרסינן בתירואא דרב חייא בר אבין צא לגבות ממון אמאה סלע מכלל דעד השתא הוה שמעינן תבעו ממון אבעל ואיהו תבע להפסיד כתוצה: **איצי אמר**. אי בשלא הציא עדים דכולי עלמא חוששין ללעו וצעינן עשרים ושלשה דילמא שמעי סהדי ואתו ומדבעינן עשרים ושלשה צרישא אפילו ממון צעשרים ושלשה דחוששין לכבודן של ראשונים. והכא בפלוגתא דמתניתין כגון שהציא עדים בתחילת הזמנתו לדין דמו ליכא למיחש ^(א) סהדי אחרוני והני אמרי צאפי תלתא דהתרו צה מיתה סתם ולא הזכירו לה סקילה כדין נערה המאורסה רבי מאיר סבר תו ליכא הכא דיני נפשות ובהני שלשה סגי למידן דיני ממונות דכתוצה דכי נמי יוזמו ישלס מאה כסף ורבנן סברי כיון דאתרו צה מיתה דיני נפשות איכא ומיקטלא והאי תנא הוא וכו' וצריימא דקתני לרבנן תבעו ממון בשלשה כדמתרנא רב חייא בר אבין: **ושאר כל חייבי מוסות כו'**. גצי מסית קאי דרחמנא אמר (דברים ג) **אלא תחמול ולא תסבא** ונהרג צלי התראה על ידי הכזמת עדים: **עדה**. כ"ג: **ועד שודיעוהו**. עדיו צשעת התראה שהוא חייב מיתה צבית דין אס יעצור עצירה זו ומיהו אע"ג דלא מזכרי ליה איזו מיתה התראה היא ומחייב כרבנן: **רב פפא**. כדציי נמי סצירא ליה דחוששין ללעו ולכבודן של ראשונים והכא דלמר רבי מאיר בג' כגון שהציא עדים עמו בתחלת הזמנתו לדין ואמרו שלא התרו צה לפי שהאשה חצירה היא ולא הזכרנו להתרות צה רבי מאיר סבר אף על גב דחצירה היא לא מיקטלא הלכך לא כרייכין לאיכנופי תו עשרים ושלשה אלא שלשה לדון דיני ממונות דכתוצה ורבנן סברי כרבי יוסי צר' יהודה: **אלא להצחין**. שלא יוכל לומר סבור הייתי שמותר: דאתרו

בעדה ועדים ובהתראה. ומסית נמי כרין עדה אלא משום דכתיב (במדבר לה) והזילו העדה ומסית אין מהפכין בזכותו שאין טוענין למסית אבל לענין עשרים ושלשה דרשינן מהאי קרא דאין סברא לחלק בין מסית לשאר חייבי מיתות ועדים והתראה נמי כרין בזמית אלא משום שמכמינין לו עדים וגם אין מתרין צו בפירוש אלא אמורים לו היאך נניח לצנינו שצטמים ועצוד ענים ואצנים ^(א) כדתינא פרק ד' מיתות (לקמן דף סא:) **באשה** חבירה. וכגון דלמר שבעל וחזר ובעל דאי לאו הכי מתוך שאין נהרגין שיכולין לומר לאוסרה על בעלה צאנו אף היא אינה נהרגת כדאמרינן צריש היו צודקין (לקמן דף מא.):

דאתרו

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא פי"א ע"ש], (ב) רש"ל לרבה, (ג) [שבת קול: וס"ג, ד] לקמן פ: [מוספתא רפ"א ע"ש], (ד) לקמן מא. עב: מסכת ו: ע"ג, (ה) [מיהימן. רש"ש], (ו) ישמעו עדים ויבואו ובעינן כ"ג כ"ג. רש"ל ע"ג, (ז) רש"ל דה"ד א"י וי"מ מפסיק תוספות, (ח) עדי האב לעדי הבעל הכחשה וכו' ואפ"ה הוּו כב"ג דליכא למיחש לסהדי אחרני מ"מ איכא למיחש שמא יבואו עדי הזמה ויזימום לעדי האב שהכחשו לעדי הבעל אי"י דרש לבעל צ' כתי עדים הכחשו נפשות זו את זו צבדיקה דלא שפיר איכא למיחש שמא יבואו עדים אחרים ואע"ג דהני אחרני וכו' כ"ל רש"ל, (י) [ג"ל כדמתן].

—

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אצי וכו' (ב) רבא לרבה (ג) תוס' ד"ה רבה וכו' לעדי הבעל: (א) ד"ה וביבא וכו' לרבנן דאיכא חששא דלעו כיון דשייכא מיתה: (ד) בא"ד שהכחשו אח"כ עדי האב לעדי הכחשה הכחשה גמורה וכו' ואפ"ה הוּו כב"ג אע"ג דליכא למיחש לסהדי אחרוני מ"מ איכא למיחש שבמא ביבא עדי הזמה ויודימו לעדי האב שהוכחשו לעדי הבעל אי גמי דיש לבעל ב' כתי עדים המכחישות זא"ז בבדיקות דאו שפיר איכא למיחש לסהדי כו' כ"ל ודאי"ט עם ד"ה מתיב: (א) ר"ה חוששין (ב) כשהביא הבעל (ג) בא"ד דהיכא דהבעל הציא עדים שזינתה והציא: (ד) בא"ד כיון דצברי דכ"ע כ"ל ומיתת רבנן נתמק:

—

מוסף רש"י

ושאר כל חייבי מיתות. כון מנפיק, שאזי כרין התראה דכתמנא אמר לא תחמול ולא תסבא עליו (לקמן פ:.) בעדה ועדים והתראה. עדה ועדים לאו דוקא, דמסית נמי עדים ועדה קא צעי, והא דנקט ושאר משום התראה נקט לה (שם).